

קדשו: אינשי ברוחי: "שמחים ומשמחים בני אדם". למה הוסיף רש"י "בני אדם" וכי היה עולה על הדעת שהיו משמחים חתולים?
אלא ישנם אנשים שמתוך מצבם כבר איבדו בעיני עצמם ערך בן אדם. ו"משמחים" אלה על ידי היחס והנכונות לרוממם ולשמחם, החזירו להם את ההרגשה, שהם בני אדם שוים לכל לכן הדגיש רש"י שהיו משמחים בני אדם... מעין זה רואים אנו כאן. מיד כשקיבל אליעזר העבד הכנעני, תואר: "אדוני", נאמר "והאיש", כדוגמת מעשיהם הנאצלים של: ה"שמחים ומשמחים בני אדם"...

וכך נורתה אבן הפינה לנצחיות ישראל, מתוך התנהגות אצילה, הכנעה וענוות חן, החשבת הזולת והתבטלות גמורה לעומת צרכיו, שעל דוגמת כל אלה, אמר בזמן מן הזמנים, נח איש צדיק תמים לציפור האצילה: "יהא רעווא דלא תמות"...

היא, בתו של אחד מחשובי חרן, היא עכשיו המשרתת והוא אליעזר הוא ה"נעבד" שיש להחשיבו, ה"נעבד" ולא ה"עבד"...

"שתה אדוני". לפי השערתה ודאי לא שמע העבד מעולם תואר כבוד כזה. מי היה קורא לעבד אדון? ולכן הוסיפה יחד עם "מים קרים על נפש עיפה" גם מלה טובה ומעודדת, שהחיתה את נפשו פי כמה.

ומה נפלא הדבר! מיד אחרי זה כתוב **"והאיש משתאה"**, לעומת הפסוקים הקודמים שבהם מוזכר אליעזר כעבד... הוא התחיל להרגיש אז כאיש, כאדם, כאזרח רענן מן השורה...

אהובי! כבר כתבתי לך פעם פירוש בלשוננו של רש"י [תענית כ"ב]. בענין האנשים המשמחים הידועים בשוק של העיר 'לפט' שאמר עליהם אליהו הנביא, שהם בני העולם הבא, בזכות שהיו מבדחים אנשים עצבים. וזה לשון

האחרון והראשון לידי נצחיות... ודבר זה נוגע לחיי יום יום. דאס פינטעלע איידלקייט, התנהגות "ציפור הפלאים" סגולה היא ל'אריכות ימים' בפרט ביחסים בין אדם לחבירו... מי יתן והיתה בת קול אותה הציפור העדינה, הופכת להימנון עם הנצח ונשמעת ברגש מכל בית וחצר... ולדוגמא, כמה נאה קולו של ילד כשבא הביתה ואינו מוצא את ארוחתו כרצונו, ואומר: "אמא, הכל בסדר גמור. את עובדת כל כך קשה, אל נא תטריחי למעני!" והרי זו מנגינה משיבת נפש, משמחת אלקים ואנשים...

כמה החמירה תורה בענין "מידות ומשקלות" מדריקים. דבר זה נוגע לא רק בשווקים ובחנויות, אלא במדה מסוימת גם בשאר שטחי החיים. ילד עדין-נפש כזה עושה חשבון ושוקל, כמה ארוחות טובות קיבל בחייו, לעומת אלה שלא קיבל? ובנוסף לכך, האם באמת הודה על כולן כראוי, עד ש'רשון על אחת מהן שלא היתה כרצונו...?

ובדומה לזה, אם היינו שוקלים ומודדים את כל עניינינו בצורה כזו, בפרט ביחסים שבין אדם לחבירו, היה העולם נראה אחרת... **חברי אמנם איכזב**

מצבו ואנחה על גורלו ויסוריו האיומים. הכל מתקבל באהבה, בהכנעה נאצלה ובהכרת טובה להפליא. גינוני המלכות שלו לא נשתנו. אדרבה כעת, בתקופות ההבלגה ושלטונו המוחלט על מצביו הנוראים, ניתן לומר ביותר: "ותיכון מלכותו מאד"...

כשם שחידש והגדיל לעשות בתורה ובעבודה, כך חידש נפלאות בתורת החסד. והרי דוגמאות מאלפות מני אלף, המשקפות את לבו הגדול. הוא היה קונה הרבה לולים לפני חג הסוכות. גאון המידות הסביר הנהגתו זאת, שאם יארע פעם שיפסל הלולב בחג אצל אחת המשפחות, מתוך אי זהירות וכדומה, ינכרו שבבית ולס יוכלו למצוא לולב כשר ולא תושבת ח"ו שמחת יום טוב בבית יהודי בזמן שמחתנו.

מעשה באשה אלמנה מבוגרת בשכנותם, ניצולת חורבן אירופה שמשום מה עמדה על דעתה להשאר בבידוד, ולא נענתה להזמנות אף בשבתות ובימים טובים. בבית ולס הבחינו פעם בליל שבת, בדמות העומדת ליד החלון. היתה זו האשה הגלמודה ההיא שרצתה לשמוע קידוש... מאז נשאר החלון פתוח מבלי ידיעתה, במשך סעודת השבת, אף בחורף העז כשלפעמים שלט כפור אימים בדירתם, בכדי שתוכל אשה זו לשמוע גם את הזמירות... ר' מנחם נימק את הענין אז, אם קר לו לאדם, יכול הוא ללבוש סוּדָר ומעיל ויחמם את עצמו בהם, אבל אומללה זו הרי קר לה על הנשמה... וכך נשאר החלון והלב פתוחים לרווחה...

ובית זה כולו אומר אצילות עד היום הזה, לרבות החברותות זה שנים רבות, המבקרים הנאמנים והבאים להיבחן שם. בכולם חי ונספג כבוד הבית הזה...

והייראש, נגד כללי "ההגיון" של אנשי חול וחולין. בכוחות על אנושיים ובשיא האצילות, נשאר תכונות הבית והליכותיו בתפארתן, כמקדם. גדולי עולם ובתוכם הגאון הנודע, חמדת ישראל, רבי שלמה זלמן איזעריבאך זצ"ל, אמרו דברים גדולים על המשפחה הזאת, ובפרט על זכות הצדיק ויסוריו המגינה על ארץ הקודש. איש מורם מַעַם זה, מלבד גדולתו העצומה בתורה והשגתו הרוחנית, הרי משמשות מידותיו הנפלאות והנדידות, כמין ספר מוסר חי לכל יודעיו ומכיריו. אין גבורת רוחו ממעטת כמלוא נימא מאצילותו ואהבת הבריות שלו. מעוררו היו כל צעד בחייו, כל רגע, כל פעולה ודיבור, שקולים ומדודים על פי ההלכה וספרי היראה. גיבור חיל היה מאז בשליטה עצמית בכל מצב, כשעסיף השולחן צדק מתווים את אורחותיו בתקן. איש אמת וישר הוא בדקדוק עד קצו של יו"ד ואין דבר זה מפריע לדרכי הטוב והנועם שלו. "חסד ואמת נפגשו, צדק ושלוש נשקו" [תהילים פ"ה] כל אלו השתלבו באיש-יותו, לרבות שירתו הנפלאה, כי משורר בחסד עליון הוא ופורט על נימי הלב.

התמדתו בתורה וזהירותו מביטולה היו למופת. דקדוק ההלכה תואמת את הליכותיו עם הבריות להפליא וכולו אומר חן, חסד ורחמים. נזהר היה מתמיד בכבוד הזולת ללא גבול וכך דאג בכל לב לאומללי חיים וחסרי ישע. לא הוציא מלה על איש שיכולה היתה להתפרש לגנאי, אפילו שהיה הדבר נוגע לבריאותו וכאביו. הכנסת אורחים בבית זה התקיים תמיד וממשיך להתקיים, בשמחה ובטוב לבב. מעולם לא נשמע ממנו הגה על

בית צדיקים יעמוד... יקירי! בנוגע לדרכי אצילות החיים, הנני להמשיך כעת את אשר התחלתי לכתוב לך לפני שבועיים. נסיתי אז לתאר לך את דמותו של אחד מיקירי ירושלים, אשר לעת עתה מתפקדים בעיקר כוחותיו הרוחניים בלבד, ירפאוהו נא ד' בורא הרפואות במהרה. ראיתי אז ליד שולחן השבת שלו ופניו זוהרות באור עליון, כולו מוזכר ומצורף מתוך שנים ארוכות וקשות וסבל כל יתואר בכל נדנדו של תנועה. כמלאך חי צדיק זה את חייו זה שנים רבות, ללא מאכל ומשתה וקורטוב של מנעמי החיים.

כאמור, זכיתי לבקר בבית ועד לחכמים זה, בית שנתמלא כולו פנימיות והוקסמתי מזיוו. בית זה נשאר בתפארתו אף ל"ג שנים אחר התאונה המזעזעת ששינתה מאז את סדרי חייו. קיבלתי רשות לרשום מעט מדרכיו לזיכר הרבים, בכדי שילמדו ממעשיו, כהמשך ועיר להרבעת תורתו של פעם.

בצורה נשגבה ביותר, נשען ביתו של הגה"צ רבי מנחם ולס שליט"א על שלשת עמודי העולם. גאונים עוסקים בו בתורה; עבודת ד', עוז האמונה והבטחון בו יתברך, בוקעות חלוני רקיע. מבין כתלים אלה יוצאים הרבה דרכי חינוך, השקפה טהורה וערכי היהדות לבתי ישראל קדושים. חסד נעלה שופע בו בכל שעות היממה. מקדש-מסירות זה כולו שופע נתינה, חנינה ועין טובה. סיסמת החיים בהיכל זה הוא: "למענך ולא למעני"... בדרכי ציפור הפלאים הקדומה, הנצחית...

עקבות מלחמת גבורה ניכרות שם, מאבקים מלאי הוד נגד חולשות טבע האדם והגבלת כח סבלו. התמודדות ללא הפוגה, נגד רפיון הרוח